

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

вдосконалених концепцій, принципів, підходів до освіти, суттєвих змін у змісті, формах і методах навчання, виховання, управління педагогічним процесом у вищій школі.

Ключові слова. Інноваційна діяльність, готовність, творчий потенціал, модернізація, реформа, моделювання.

ФОРМИРОВАНИЕ ГОТОВНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Татьяна Краснобаева, Николай Галайдюк, Анатолий Кошолоп

Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского

Педагогическое образование должно сознательно определить для себя приоритетную цель формирования эффективной системы знаний и умений. Реализация новых векторов развития физкультурного образования требует использования инновационных педагогических технологий, творческого поиска новых и усовершенствованных концепций, принципов, подходов в образовании, существенных изменений в содержании, формах и методах учебы, воспитания, управления педагогическим процессом в высшей школе.

Ключевые слова. Инновационная деятельность, готовность, творческий потенциал, модернизация, реформа, моделирование.

FORMATION OF READINESS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS TO INNOVATION

Tatiana Krasnobayeva, Nicholas Halaydyuk, Anatoly Kosholap

Vinnitsa State Pedagogical University named after Mikhail Kotsyubinskogo

Teacher education must consciously determine the formation of an effective system of knowledge and skills as priority goal. The implementation of new vectors of development of physical education requires the use of innovative educational technologies and creative search for new or improved concepts, principles, approaches to education, significant changes in the content, forms and methods of training, education, management of educational process in higher school.

Key words. Innovation, commitment, creativity, modernization, reform, modeling

ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Валентина Кузьмік

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Постановка проблеми. В умовах якісного перетворення всіх сторін життя суспільства зростають вимоги до фізичної підготовленості молоді, необхідної для успішної трудової діяльності. Перебудова системи освіти поставила перед вищою школою завдання корінного і всебічного поліпшення професійної підготовки і фізичного виховання майбутніх фахівців. Зміна цільової спрямованості фізичного виховання, суть якого зводиться до формування фізичної культури особистості, вимагає підвищення якості навчання, розробки нових педагогічних і організаційних засад, що забезпечують особистісно-орієнтоване навчання і виховання та підвищення мотивації до рухової активності майбутніх учителів.

Аналіз попередніх досліджень. Аналіз складних суперечливих процесів, що відбувається в світовій освіті, важливий в контексті соціально-економічних змін, що мають місце в Україні та радикальним чином впливають на українську освіту. Очевидно інноваційні процеси, що входять сьогодні в усі сфери суспільного життя, не могли обминути сферу вищої освіти. Проблема формування і збереження молоді в українському суспільстві висвітлена у працях таких науковців, як Е.Г.Булич, С.С.Волков, М.С.Гончаренко, М.В.Гриньова, В.С.Грушко, Л.А.Животовська, Л.А.Попова, С.В.Страшко та ін.

Певні аспекти формування здорового способу життя розглядає українська народна педагогіка, педагоги-просвітителі А.Макаренко і В.Сухомлинський. Концептуальні засади формування фізично і морально здорової особистості

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

відображено у працях І.Беха, С.Максименко, В.Оржиховської, Л.Дзюбко, В.Терещенко.

Дослідниками запропоновані специфічні стратегії для посилення мотивації до занять руховою активністю, що ґрунтуються на загальній теорії мотивації (Mc. Clelland, S. Harter, DiClemente, N.S. Griffin, J.F. Keogh, A. Bandura, J.G. Nicholls, A. Маслоу, та ін.).

Протягом останніх років багато дослідників зверталися до теми формування інтересу студентів до процесу фізичного виховання і підвищення ефективності фізкультурно-оздоровчих занять зі студентською молоддю. На сьогодні запропоновані підходи до організації занять з фізичного виховання студентів, орієнтовані на формування валеологічних цінностей на базі використання адекватних засобів і методів фізичної культури (И.В. Павлова, В.В. Садовникова, Т.В. Антонова); запропоновані моделі спортивно-оздоровчої діяльності студентів на підставі корекції організації процесу фізичного виховання у вузах (А.І. Драчук, С.М. Канішевський); розроблена структурно-функціональна модель теоретико-методичного забезпечення фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів (В.Є. Білогур); обґрунтована методика нормування навантажень різної спрямованості на підставі врахування індивідуальних інтересів і рівня фізичного стану студенток, які займаються оздоровчою аеробікою (С.В. Добровольська); запропонований новий підхід до розподілу студентів на групи для занять фізичним вихованням на підставі розроблених модельних характеристик різних рівнів фізичного здоров'я (Л.П. Долженко).

Метою роботи є провести аналіз основ формування мотивації до рухової активності майбутніх учителів у процесі фізичного виховання.

Матеріали і результати дослідження. У законі України «Про освіту», Концепції загальноосвітньої школи основна увага приділяється фізичному вихованню дітей, починаючи з молодшого шкільного віку і продовжується у ВНЗ.

Цілісність процесу навчання залежить від спільності мети викладання й учіння. У ході цього процесу функціонують два взаємопов'язані види діяльності: навчально-пізнавальна і соціально-комунікативна. Ці види діяльності суттєво впливають на мотивацію учіння, формування позитивного ставлення до навчання, на створення морально-психологічних умов для цього.

В той же час встановлено, що високий рівень вимог, конкуренція, що панує у виробничій і соціальній сферах, показує, що психофізіологічна готовність більшої половини випускників ВНЗ України не відповідає запитам практики. При цьому у переважній більшості студентів немає ніякого інтересу до занять фізичним вихованням.

"Не знаючи достатньо точно, "кого готувати", ми не зможемо аргументовано обґрунтувати зміст освіти ("чого навчати"), тому що вона повинна бути спрямована на забезпечення майбутньої професійної діяльності" (О.С.Куц, В.А.Леонова,М.А.Галайдюк).

Правильна фізична освіта повинна підготувати кожну людину так, щоб вона не боялась жодної роботи, напруження сил, що сприятимуть набуттю фізичної самостійності. Вона повинна сприяти засвоєнню кожною окремою особою тих навичок, які виявляться для неї найкориснішими.

У Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту зазначено, що метою фізичної культури і спорту є: «створення умов для забезпечення оптимальної рухової активності кожної людини впродовж усього життя, досягнення нею достатнього рівня фізичної та функціональної підготовленості,

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

сприяння соціальному, біологічному та психічному благополуччю, поліпшення стану здоров'я, профілактика захворювань і фізичної реабілітації».

У цій доктрині зазначено, що здоровий спосіб життя є визначальним чинником забезпечення тривалості активного життя, формування та реалізація бажання «використовувати рухову активність у повсякденній діяльності відбувається на підставі індивідуальних особливостей і потреб кожної людини» і тому в основу системи фізичного виховання «покладається комплекс показників обсягу щотижневої рухової активності, рівень спеціальних знань про особливості рухової активності людини, її фізичний розвиток, стан функціональних систем організму, фізичної працездатності та рухових здібностей».

У заходах з розвитку фізичної культури і спорту, які передбачені Державною програмою розвитку фізичної культури і спорту, зазначено наступне: «створити належні умови для забезпечення фізичного виховання і масових видів спорту в дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладах в обсязі не менше 5–6 годин рухової активності на тиждень...».

Мотивація дослідження як перший обов'язковий компонент навчальної діяльності, що входить в її структуру, може бути внутрішньою або зовнішньою, але завжди є внутрішньою характеристикою особистості як суб'єкта навчальної діяльності.

Мотивація є однією із фундаментальних проблем як вітчизняної так і зарубіжної психології, а, отже, і педагогіки. В найзагальнішому розумінні мотив - це те, що визначає, стимулює, побуджує людину до здійснення певної дії. МОТИВАЦІЮ можна визначити, з одного боку, як складну, багаторівневу систему збудників, що включає потреби, мотиви, інтереси, ідеали, прагнення, установки, емоції, цінності і таке подібне. З іншого боку, слід пам'ятати, що в полімотивованій діяльності завжди домінують певні мотиви.

Одним із провідних компонентів навчальної мотивації є ІНТЕРЕС. У професійному спілкуванні педагогів «інтерес» навіть часто використовують як синонім навчальної мотивації.

Необхідною умовою формування інтересу до навчальної діяльності є надання майбутнім учителям можливості проявляти самостійність і ініціативу. Чим активніші методи навчання, тим легше зацікавити студента. Цікавою для них є та робота, котра вимагає постійного напруження. Легкий матеріал не викликає інтересу. Подолання труднощів навчально-тренувальної діяльності – важлива умова виникнення інтересу до неї. Проте трудність навчального матеріалу приводить до підвищення інтересу лише тоді, коли ця трудність посилює і її можна подолати. В протилежному випадку інтерес швидко падає.

Важливою передумовою виникнення інтересу є новизна навчального матеріалу. Одним із завдань теорії фізичного виховання є формувати в інтересах практики загальні закономірності доцільно спрямованого використання і дальшого розвитку фізичної культури в суспільстві. Практика фізичного виховання могла б існувати і без теорії. Але поява теорії сприяла бурхливому росту фізичних та духовних можливостей людини, підвищенню її соціальної активності. Про це свідчить хоча б динаміка результатів спортивних змагань за програмою Олімпійських ігор та особисті успіхи багатьох колишніх спортсменів у політичній, соціальній та економічній діяльності.

Уміння варіювати відповідними засобами і методами, які дозволяють прищепити студенту стійку потребу до занять фізичною культурою і спортом, передбачає застосування викладачем відповідних методик розвитку мотивації студентів в процесі фізичного виховання протягом усього періоду навчання у Вузі, що дасть можливість виконати одну з головних завдань державного значення...

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Слово «мотивація» має той же корінь, що й «емоція» — з латинського «*move*» (рухати). Отже, мотивація — це те, що кудись нас рухає. С. Л. Рубинштейн вважає: «вчення про мотивації. виступає як конкретизація вчення про детермінацію. Згідно його визначення «мотивація людської поведінки — це опосередковане процесом відображення суб'єктивна детермінація поведінки людини світом».

Людина виконує різні дії не з якоїсь причини, а для досягнення якоїсь мети. Це достатньо характерна особливість мотивації людини. Як відзначив у свій час В. К. Вілюнас, мотив завжди спрямований на зміни у даному етапі речей, спонукаючи людину прийти до певного етапу, якого ще немає в даний момент.

Разом з позитивними мотивами на фізкультурну активність впливають так звані "негативні". Під ними слід розуміти фактори, що приносять деякі незручності, а також заважають реалізації певних дій.

Це такі як зайнятість, особливості характеру, відсутність підтримки й місця занять поблизу дому, погане самопочуття та інше. Що стосується студентства, то це найбільш вразлива соц. група, адже вона має вирішити багато проблем, пов'язаних з високою завантаженістю навчальними заняттями, проблемами в соціальному та міжособистісному спілкуванні. В останні роки, як відзначають дослідники Карась і Хроміна, до них додалася інтенсифікація навчального процесу, необхідність суміщати навчання з роботою, погіршення харчування, поширення тютюнопаління та вживання алкоголю (10). Більше того, завдяки ЗМІ зріс контингент тих, хто вважає, що можна зняти стрес, втому шляхом куріння (до 19 %), алкоголю (до 12%).

Сьогодні, в основному, звучать заклики бути здоровим, а соціальне середовище й реальна практика свідчать про погіршення здоров'я молоді, збільшення ваги тіла, загострення серцево-судинистих захворювань та інших інфекційних хвороб.

Сучасний рівень урбанізації, НТР, комфорту є причиною гіподинамії, навіть хронічного "рухливого" голоду. Багаточисленна фізична активність населення, зокрема молоді явно недостатня.

Систематичні заняття фізичною культурою і спортом дозволяють вирішити вищезазначені проблеми, крім того вони є також ефективним засобом вдосконалення ціннісних орієнтацій молоді її морального обліку й здорового способу життя.

Низький рівень мотивації до занять фізичною культурою і спортом, не сформованість потреби до занять безумовно викликані слабкою організацією фізкультурно - оздоровчої та спортивної роботи у ВНЗ. У зв'язку з цим важливого значення набуває пошук нових організаційних форм, засобів та методів, що дозволяють більш ефективно реалізувати відповідний напрямок у ВНЗ.

Більшість студентів відзначають що заняття фізичною культурою їх не задовольняють, пояснюючи невдалою організацією, одноманітністю, захопленням іншими дисциплінами. На питання "Що ви думаєте про фізичну культуру і спорт третя частина респондентів відповідає: "Нічого", ще третина усвідомлює що це – рух та активність. Інші варіанти відповіді: "Це позитивні емоції, розрядка, здоров'я й бадьорість, формування вольових якостей та інше. Більшість студентів не сприймають фізичне виховання як навчальну дисципліну, котра має свій науково – практичний зміст. Вони не набувають досвіду її творчого використання. Для багатьох фізична культура асоціюється з діяльністю чисто механічного характеру.

Для заохочення студентів до занять варто звернути увагу на їх перевагу у виборі форм занять та їх змісту. Опитування й анкетування, проведені Карасем показали, що побудова навчального процесу в рамках нормативного підходу, де

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

важливі зовнішні показники, а не самі учасники занять, викликає небажання займатися й нерозуміння суті занять.

Так, студенти відзначили, що у ВНЗ хотіли б оволодіти навичками виконання відповідних фізичних вправ, корисних на їх погляд, для корекції фігури, ваги, зміцнення м'язів спини, живота тощо. Переважна більшість студенток бажала б зміцнити своє здоров'я, навчитися техніці масажу, освоїти комплекси вправ для подальшого самостійного виконання нормативів, скільки приділяли б увагу здоров'ю молоді. Дівчата віддають перевагу заняттям шейпінгом, фітнесом, стрейчінгом, атлетичною гімнастикою. Юнаки обирають східні єдиноборства, спортивні ігри (футбол, волейбол, баскетбол тощо), плавання.

Серед причин, що заважають займатися фізичною культурою та спортом, основних три:

- не вистачає часу;
- втомленість після занять;
- відсутність навичок і звичок;

Так, за даними науковців, ці причини є основними і щоб залучити молодь до занять фізичною культурою і спортом слід врахувати усі три аспекти: освітній, виховний та оздоровчий, причому, наприклад потрібно не тільки повідомити студентам завдання занять, а підключати їх до аналізу помилок, недоліків.

Висновки. На мотивацію занять фізичною культурою та спортом впливає відсутність спеціальних знань про способи руху, фізичні навантаження, особливості впливу певних видів навантаження на організм людини. Знання закладають основу для переконань студентів таким чином формуючи потребу в заняттях фізкультурою у вільний час.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вільчковський Е.С. Праксеологічна модель вчителя фізичного виховання /Е.С.Вільчковский, Я.Бельський // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Фізичне виховання, спорт і фізична культура в сучасному суспільстві. Луцьк, 1999. – С. 120–122.
2. Захаріна Є.А. Формування мотивації до рухової активності у процесі фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук фіз.культ та спорту: 24.00.02 "Фізична культура, фізичне виховання" / Є.А.Захаріна - Київ, 2008. - 22 с.
3. Коваль В.О. Особливості валеологічної підготовки майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.05, Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка, Коваль В.О. - Луганськ, 2007, 20с.
4. Міненко А.О. Формування валеологічних знань у майбутніх учителів фізичної культури: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04, Інститут вищої освіти АПН України, Міненко А.О.- К., 2007, 20с.
5. Мудрік В. І., Леонов О. З., Мудрік І. В. та ін. Організаційно-методичні основи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів: монографія / Мудрік В. І., Леонов О. З., Мудрік І. В., Ільченко А. І., Козак Є. П. // За ред... В. І. Мудріка. – К.: Педагогічна думка, 2010. – 192 с.
6. Мухін В.М., Міхеєнко О.І. Валеологічні аспекти впливу рухової активності на організм людини // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць. / За ред. С.С.Єрмакова. – Харків: ХХПІ, 2001. – №13. – С. 6–11.
7. П'ясецька Н.А. Формування валеологічної культури майбутніх учителів у вищих закладах освіти I-II рівнів акредитації: Дис... канд. пед. наук: 13.00.04, Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, П'ясецька Н.А. - К., 2004, 223с.
8. Сущенко Л.П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та

- спорту (теоретико-методологічний аспект): Монографія. – Сущенко Л.П. - Запоріжжя: ЗДУ, 2003. – 442 с.
9. Тимошенко О.В. Оптимізація підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. Монографія. /О.В.Тимошенко – Київ: НПУ. 2008. - 420 с.

АНОТАЦІЇ

ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Валентина Кузьмік

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

У статті проведений аналіз основ формування мотивації до рухової активності майбутніх учителів у процесі фізичного виховання. На мотивацію занять фізичною культурою та спортом впливає відсутність спеціальних знань про способи руху, фізичні навантаження, особливості впливу певних видів навантаження на організм людини. Знання закладають основу для переконань студентів таким чином формуючи потребу в заняттях фізкультурою у вільний час.

Ключові слова: мотивація, рухова активність, майбутній вчитель.

ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МОТИВАЦИИ К ДВИГАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ В ПРОЦЕССЕ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

Валентина Кузьмик

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

В статье проведен анализ основ формирования мотивации к двигательной активности будущих учителей в процессе физического воспитания. На мотивацию занятий физической культурой и спортом влияет отсутствие специальных знаний о способах движения, физические нагрузки, особенности влияния определенных видов нагрузки на организм человека. Знание закладывают основу для убеждений студентов таким образом формируя потребность в занятиях физкультурой в свободное время.

Ключевые слова: мотивация, двигательная активность, будущий учитель.

BASIS FOR THE FORMATION OF MOTIVATION TO MOTOR ACTIVITY OF FUTURE TEACHERS IN PHYSICAL EDUCATION

Valentine Kuzmik

Vinnitsa State Pedagogical University named after Mikhail Kotsyubinskogo

The paper analyzed the foundations of motivation to motor activity in the future teachers of physical education. Motivation in physical culture and sports affected by the absence of special knowledge about how movement, physical activity, particularly to certain types of stress on the human body. Knowledge lay the groundwork for students beliefs thus creating the need for physical education at your leisure.

Key words: motivation, physical activity, future teachers.